

УДК 780.616.432.071.2:781.66'06

DOI: <https://doi.org/10.34064/khnum1-79.11>**Нікітська Євгенія Семенівна**

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
заслужений діяч мистецтв України, професор
кафедри концертмейстерської майстерності
e-mail: lipatti175@gmail.com; ORCID iD: 0000-0002-0123-7996

Потоцький Станіслав Геннадійович

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
старший викладач кафедри концертмейстерської майстерності
e-mail: stanislav.pototskyi@num.kh.ua; ORCID iD: 0009-0002-7589-4179

**Новаційні аспекти творчої діяльності концертмейстера
в параметрах сучасної художньої практики**

У сучасному процесі культуротворення актуалізується питання щодо специфіки постаті концертмейстера. Метою статті є окреслення провідних новаційних спрямувань його творчої самореалізації. Одна з найбільш дискусійних царин останньої формується через впровадження у виконавську та освітню практику новаційних алгоритмів комунікації в умовах сучасної діджиталізації, що суттєво змінює усталені механізми творчого спілкування. З позицій комплексного системного підходу у розвідці вперше науково обґрунтовано явище нового мультифункціоналізму сучасного концертмейстера: його багатогранну діяльність вирізняє спрямованість на ствердження та виконання власної місії в плюралістичній панорамі інтерпретацій класичної спадщини; стильова гнучкість та інтелектуальна мобільність; відповідальність щодо репрезентації новітніх сучасних творів й осягнення значущості ролі співавтора – інтерпретатора сенсів і відносно фіксованої системи графем композиторського тексту. Сучасні модуси діяльності концертмейстера пов'язані й з пошуками шляхів самореалізації в умовах театралізації, діджиталізації та віртуалізації художнього простору, що передбачає інтенсифікацію емоційно-почуттєвих інтенцій, інтуїції, антиципації та емпатії.

© Видавець ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2026.

Це стаття відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-SA 4.0.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ключові слова: *концертмейстер; концертмейстерська діяльність; творча особистість; виконавське мистецтво; творча самореалізація; компетентність.*

Постановка проблеми.

Динаміка сучасного духовного буття, що характеризується такими факторами, як «всеохопленість і комплексність змін, які ведуть до формування цілісного світу, глобального людського співтовариства» (Антонюк, 2020: 152), та водночас вагомість тенденцій глокалізації, у світлі яких особливої уваги потребує осмислення специфіки культурних процесів межі XX–XXI століть, що позначені «визнанням багатополарності, децентрованості світової культури, амбівалентності глобальних і локальних тенденцій» (Уманець, 2020: 186), стає потужним імпульсом до сутнісного переосмислення місії творчої особистості. Її місце в сучасній картині світу визначається і співвіднесеністю з важливими в конструюванні її художніх параметрів традиційним та новаційним векторами розгортання культуротворчого процесу, рівень кореляції яких стає одним із чинників формування творчого «кредо» митця.

Особливою напругою вирізняється цей перманентний процес у царині концертмейстерської діяльності в силу її іманентних якостей – діяльнісного універсалізму та багатовимірної функціональності, що з повним правом уможливорює її позиціонування у параметрах сучасної художньої картини світу як «самостійної форми виконавського висловлювання» (Федчун, Фортученко, 2024: 23).

Останні дослідження та публікації дають підстави для констатації високого рівня уваги сучасного музикознавства до широкого кола питань, пов'язаних зі специфікою концертмейстерської діяльності. Насамперед традиційною дослідницькою цариною для науковців залишається її виконавський та освітній ракурси, що, зокрема, демонструють у своїх працях М. Гаркуша (2024), Н. Павлюк, О. Шахрай та З. Богдан (2023), Т. Федчун та Н. Фортученко (2024).

Інтенсифікацію уваги до психологічних констант концертмейстерської діяльності закарбовують розвідки Н. Журавльової та

І. Каленик (2021), які наголошують на атрибутивній важливості «створення єдиного психоемоційного поля <...> інтуїтивної музичної взаємодії» (Журавльова, Каленик, 2021: 76), М. Оболенської (2025), яка вбачає специфіку інтерактивної гармонії концертмейстера та соліста у творчо інтерпретованому синтезі слухового аналізу, менталізації та емпатії.

Сучасні реалії художньої практики спонукають дослідників звертатися до проблематики взаємовпливу традиційних і новаційних тенденцій у діяльності концертмейстера в умовах онлайн-формату освітнього процесу, що відбивають, зокрема, праці А. Адам'ян та Г. Зуб (Адам'ян & Зуб, 2024), К. Підпороїнової (Підпороїнова, 2023).

Мета статті полягає в окресленні провідних новаційних спрямувань творчої самореалізації концертмейстера в мистецькому просторі початку III тисячоліття.

Методологія дослідження. Тематика статті детермінувала застосування комплексу теоретичних та практичних методів. Зокрема, осмислення концертмейстерської діяльності як системної єдності виконавського, педагогічного та освітнього діяльнісних модусів обумовило звернення до системного підходу; виявлення інноваційних тенденцій у діяльності концертмейстера, сутнісних концептуальних та мовно-виразових зрушень у сучасному музичному мистецтві потребувало використання історико-культурного методу, а також методів аналізу та синтезу; феноменологічний підхід уможливив формування уявлення щодо специфіки сучасної постаті концертмейстера.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні сучасного мультифункціоналізму постаті концертмейстера як відбиття сутнісних зрушень у функціональній, концептуальній та мовно-виразовій царині сучасного музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Багатовимірність і поліфункціональність діяльності концертмейстера з її балансуванням між особистісним та ансамблевим вимірами, виконавським та освітнім, художнім і технічним модусами завжди була

позначена вагомістю «надмети» – забезпечення формування і втілення цілісного образу музичного твору, що поєднує в непорушну художню монолітність творчі світи виконавця та композитора й на рівні перцепції резонує з духовним світом реципієнта. Перманентна складність такого завдання на початку XXI століття набуває додаткової проблематичності, адже особистісна домінанта світоглядних орієнтирів сучасного музиканта разом із певним «суверенітетом» виконавського мистецтва, визнанням його самостійності слугують чинником, що інспірує множинність рівноправних виконавських утілень композиторського тексту, творення концептуальних, змістово-образних і технічних параметрів якого має основою зокрема й концертмейстерську діяльність. І. Цюряк, визначаючи специфіку сучасного виконавського мистецтва, акцентує, що її параметри ґрунтуються на:

«– технічній досконалості: чіткість, швидкість і контроль у виконанні;

– художній інтерпретації: глибоке розуміння музичного твору, його контексту й задуму композитора;

– індивідуальності: піаніст привносить власне бачення, творячи неповторну інтерпретацію» (Цюряк, 2025: 131).

Тріада завдань, що постає перед сучасним виконавцем, повною мірою проєкціюється і на постать концертмейстера, який в умовах піднесення значущості виконавця як творця музичного тексту має виконувати не тільки традиційну роль забезпечення належного рівня технічної майстерності такими компетентностями, як «звичка організувати партитуру, “вибудувати вертикаль”, виявити індивідуальну специфіку голосу соліста, забезпечити живу пульсацію музичної тканини, дати диригентську сітку» (Павлюк, Шахрай, Богдан, 2023: 104).

Значущим компонентом діяльності концертмейстера стає в сучасних умовах розвинена здатність до створення інтерпретаційних версій класичної спадщини, що виявляється, зокрема, у формуванні нюансів композиційно-структурного, динамічного, артикуляційного, агогічного, фактурного, хронотопічного профілів твору. У цьому контексті наголосимо на вагомості у царині сучасного виконавського мистецтва

своєрідної стильової дихотомії. З одного боку – тяжіння до формування системи власних стильових конструктів, свідомого креативного інтерпретування класичного музичного доробку, розширення перцептуальної аури твору у виконавській пропозиції його новаційної версії, наповненої унікальними змістовими акцентами, суголосними «звучанням» сучасної художньої картини світу. З іншого, значущою є орієнтація на інтенції історично інформованого виконавства, що виражається «у прагненні досягти автентичності виконання, коли інтерпретація твору адекватна всім нормам історичного виконавського стилю» (Шип, 2024: 166). Новаційним складником творчої особистості сучасного концертмейстера, в силу специфіки своєї діяльності прилученого до різних виконавських світів, в умовах такої різноспрямованості професійних орієнтацій стає готовність до інтелектуальної мобільності й гнучкості, балансування між відмінними виконавськими позиціями та стилями, до миттєвого стильового «переналаштування».

Особливої складності діяльність сучасного концертмейстера набуває при опрацюванні новітніх творів, що, на відміну від класичної спадщини, позбавлені тривалої історії буття в перцептуальних вимірах, еталонних виконавських версій та інтерпретаційної «аури». Такі «неусталені» в історії виконавського мистецтва твори потребують особливої виконавської відповідальності, яку повною мірою поділяють концертмейстер і соліст (солісти). Увиразнюючи змістові обрії, концертмейстер виконує і новаційну місію «декодування» закладених у тексті смислів.

Актуалізація новаційного виміру концертмейстерської діяльності, пов'язаної із розкриттям смислових горизонтів сучасного музичного мистецтва, детермінована глобальними зрушеннями в системі його раніше фундаментальних опор. Адже атрибутивним показником для сучасного музичного мистецтва є неоднозначний процес переосмислення сутності музичного твору, що спонукає дослідників до фіксації явища його «ерозії» та трансформації усіх його параметрів (Zavialova, Kalashnyk, Savchenko, Stakhevych, & Smirnova, 2020: 2941–2942), розширення меж «виконавської поетики, яка <...> пов'язана

з інтерпретацією, герменевтикою, коментуванням, навігацією слухача та презентацією художнього (музичного) твору» (Гаркуша, 2024: 110), та делегування виконавцеві (виконавцям) функції співавтора.

Однак водночас із вирішенням нагальних завдань розкриття сенсів перед сучасним концертмейстером постає і не менш складне завдання декодування композиторського тексту. Відповідно до парадигми «відкритого» твору, такий текст демонструє тяжіння й до «відкритої» нотації, відносної фіксованості композиторського тексту, опори на особистісну, часто створену в межах одиничного твору, систему новаційних графем. Це в комплексі закарбовує пріоритет особистісних вимірів художньої рефлексії та «дає підстави для розуміння нотації як “відкритої” (вільної) системи, що стає, у свою чергу, відправним пунктом на шляху композитора до альтернативного / індивідуалізованого музичного мислення, підштовхуючи до “іншої” логіки розвитку музичних подій» (Малий, 2022: 33).

Реалізація такої функції «декодування» передбачає не тільки максимальну інтенсифікацію інтелектуального та креативного потенціалу концертмейстера, готовність до «виходу» за межі досвіду, накопиченого у художній практиці, прояв творчої толерантності, а й виникнення унікальної царини єднання творчих особистостей, позначеної спільним осягненням концептуальних і технічних завдань та – що особливо важливо – спільними емоційно-почуттєвими інтенціями. Акцентуючи вагомість концертмейстерської інтуїції, дослідники зазначають: «За довготривалої праці її енергоінформаційне відображення підсумовується в єдине польове утворення, за допомогою якого здійснюється координування єдиного плану інтерпретації та її синхронного музичного втілення» (Журавльова & Каленик, 2021: 77). Актуалізується й значущість антиципації – здатності передбачати вектори розгортання виконавського процесу на основі набутого досвіду.

Проте у випадку з виконавським опрідметненням новаційних творів такий усталений досвід спільного інтерпретування твору відсутній. Тому особливе значення у формуванні концептуально-змістової та технічно-виразової «стратегії і тактики», інтерпретаційного плану

має, з нашого погляду, концертмейстерська емпатія. Її актуалізація в компетентнісному колі сучасного концертмейстера детермінована загальними для музичного мистецтва тенденціями нівелювання значущості жанрових настанов та їх синтезування, що зумовлює розмивання їхніх змістових вимірів та спонукає виконавців до формування нових змістових конструктів виконавської інтерпретації, не опанованих у перцептуальній практиці.

Значущість концертмейстерської емпатії багаторазово зростає і у зв'язку зі специфікою концептуально-змістових обріїв національного фортепіанного мистецтва межі XX–XXI століть, якому «притаманне ускладнення асоціативно-програмових “лабіринтів” і конотативних ареалів, особливо в композиціях із розширеними паратекстами, з прихованою інтерполяцією запозиченого тематичного матеріалу чи звуконаслідувальної знаковості тощо» (Фрайт, 2021: 12). Емпатичні інтенції концертмейстера потребують виявлення на рівні імперативу не тільки у процесі виконавської інтерпретації на етапах її складання та реалізації, які передбачають глибинну особистісну рефлексію щодо концептуальних вимірів твору. Надзвичайної вагомості вони набувають вже на попередньому етапі – формування репертуарного кола, оскільки одним із позачасово значущих завдань музичної педагогіки є забезпечення свідомої орієнтації на перманентне розширення творчих обріїв, що у виконавській практиці слугуватиме репрезентації новітнього доробку музичного мистецтва. Проте, як зазначають науковці, у молодій генерації виконавців «відсутні <...> навички інтерпретації сучасної музики, головна складність якої постає передусім через засвоєння новітньої фактури, темброво-регістрової та звукової специфіки творів» (Чернявська, Тимофєєва, 2022: 60).

Таким чином, у новаційному просторі сучасного музичного мистецтва, щільному, особистісно забарвленому в концептуальних вимірах та унікальному в мовновиразовій специфіці, концертмейстер постає в нетрадиційній ролі своєрідного провідника, що торує і для виконавця, і для реципієнта складні шляхи змістотворення та його виконавського увиразнення. Актуалізація такої місії, на нашу думку, також

пов'язана зі специфікою новаційної сонорної аури постсучасної музичної картини світу. Значущість показової для неї ідеї емансипації звуку і тембру, апробації та активізації потенціалу дії як електронної музики, так і тиші (Черноіваненко, 2021: 505–508) стає чинником багаторазового посилення вагомості як тембрового слуху концертмейстера, так і його здатності формувати алгоритми творчої взаємодії в нетрадиційних тембрових просторах. Особливо затребуваним у таких умовах стає розвинений комплекс знань щодо органологічної специфіки інструментів, зокрема нетипових для академічного середовища, особливостей їхньої сонорності й панорами засобів звуковидобування та виразності.

Експерименталізм сучасного музичного мистецтва, індивідуалізація пошуків шляхів звукового опредметнення особистісної рефлексії, новаційних концептуальних, тематичних, образних конструктів знаходить вираження в актуалізації інтенцій інструментального театру, зокрема у творчості В. Рунчака, К. Цепколенко, Л. Юріної, І. Небесного, С. Зажитька. Водночас О. Берегова зазначає: «Театралізація інструментального жанру містить не тільки розширення інструментарію за рахунок введення немuzичних (шумових) інструментів, а й, специфічне, часто відмінне від усталеного розташування (диспозицію) інструментів, підвищену увагу <...> до світло-кольорового оформлення сцени, використання реквізиту, бутафорії, костюмів, мультимедійних засобів» (Берегова, 2018: 106). Маркерами сучасного інструментального театру стає і «урізнобарвлення» функціональних обривів виконавців акторською, руховою, жестикуляційною, пластичною, мімічною, вербальною компонентами, що забезпечує формування універсального образу творчої особистості, зокрема й багаторазове зростання масштабу творчих параметрів постаті концертмейстера.

Одна з найбільш дискусійних і неоднозначних царин сучасної творчої самореалізації концертмейстера пов'язана із впровадженням у виконавську та освітню практику новаційних алгоритмів комунікування під впливом сучасної діджиталізації та віртуалізації. Онлайн-комунікація, що її позитивні та негативні аспекти останнім часом

є інтенсивно обговорюваними, суттєво трансформує усталені механізми творчого спілкування.

З одного боку, актуалізується питання щодо психологічних засад творчого союзу виконавця та концертмейстера, органічність якого завжди була перманентною та іманентною основою творчої комунікації. Її дискретність у часі та просторі в сучасних умовах стає інколи доволі суттєвою перешкодою для формування контакту між виконавцями в емоційному вимірі, спільного вибудування концепції виконавської інтерпретації твору. З другого боку, загострюється питання щодо реалізації виконавської концепції. Адже між солістом та концертмейстером як необхідний додатковий компонент творчого процесу постають технічні засоби забезпечення контакту, і володіння ними – у повному обсязі їхнього потенціалу – стає такою ж нагальною потребою. Невипадково сучасні науковці наголошують на необхідності «аналізу технічних аспектів роботи концертмейстера, спрямованих на забезпечення максимальної якості звучання, інтерпретації та синхронізації в режимі онлайн» (Адам'ян & Зуб, 2024: 30).

З такого погляду сучасний концертмейстер постає і як звукорежисер, який має передбачати ті складнощі, що виникають у діджиталізованому творчому просторі через можливі деформації плинну звукової матерії. Адже йдеться не тільки про проблему синхронізації творчого процесу – уваги потребують і потенційні деформації динамічних, тембрових, артикуляційних нюансів, і врахування таких значущих маркерів спільного виконавства, як «виразний диригентський жест або обов'язкові цезури для взяття опори дихання солістом-вокалістом...» (там само, 2024: 32). Погодимось з тим, що кожен із учасників творчої тріади «концертмейстер – викладач – соліст», перебуваючи «по різні боки моніторів / екранів гаджетів, стикається з власним набором проблем» (Підпорінова, 2023: 133). Це спонукає як до індивідуальних, так і до колективних алгоритмів їх вирішення, що надає особливої вагомості питанню синхронізації творчих інтенцій.

Комплексність вимог, що висуває перед виконавцями формат віддаленої художньої комунікації, уможливорює фіксацію сучасної

мультифункціональності постаті концертмейстера, від якого специфіка соціокультурних реалій і особливості художньої рефлексії кінця XX – початку XXI століття потребують максимального розширення компетентнісного кола, детермінуючи перманентне формування оновлених параметрів, що зумовлюють універсалізацію його постаті.

Висновки.

Переосмислення місії творчої особистості, детерміноване сучасною специфікою соціокультурної ситуації та художньої рефлексії, стає імпульсом до суттєвого трансформування творчих обривів концертмейстера. Атрибутивно притаманні концертмейстерській діяльності універсалізм і багатофункціональність урізномбарвлюються новачійними спрямуваннями, які полягають:

- у осягненні власної місії в умовах плюралізму креативних виконавських, особистістно детермінованих концепцій інтерпретаційних версій класичної спадщини;
- у максимальній реалізації інтелектуальної мобільності та гнучкості, творчому балансуванні між різними виконавськими позиціями та стилями, миттєвому стильовому «переналаштуванні»;
- у формуванні відчуття виконавської відповідальності при презентації новітніх творів та в здійсненні місії «декодування» закладених у композиторському тексті смислів в умовах піднесення значущості інтерпретаційного начала та делегування виконавцеві (виконавцям) функції співавтора;
- у спільному будівництві виконавських версій твору в умовах показового для сучасного музичного мистецтва тяжіння до «відкритої» нотації, відносної фіксованості композиторського тексту та потреби «дешифрації» унікальної, часто існуючої в межах одного твору, новачійної системи графем;
- в інтенсифікації емоційно-почуттєвих інтенцій, концертмейстерської інтуїції, антиципації та емпатії;
- у свідомій спрямованості на розширення репертуару новітніми творами та у здійсненні місії своєрідного провідника на шляху

змістотворення та його виконавського увиразнення в умовах концептуальної багатовимірності сучасного доробку фортепіанного мистецтва, масштабності його сонорних, тембрових параметрів;

- в орієнтації на посилення вагомості тембрового слуху та здатності до формування алгоритмів творчої взаємодії в унікальних тембрових просторах сучасної музики на основі розвитку комплексу знань щодо органологічної та сонорної специфіки інструментів, зокрема незвичних для академічної традиції, їхніх технічних та виражальних можливостей;

- у здатності до самореалізації в умовах театралізації виконавського мистецтва;

- у опануванні новаційних комунікативних алгоритмів, що формуються внаслідок сучасної діджиталізації та віртуалізації мистецької діяльності;

- у готовності до самостійного свідомого розширення творчих обріїв, власного компетентнісного кола та перманентного формування оновлених мультифункціональних параметрів, що забезпечують універсалізацію концертмейстерської діяльності.

Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні діяльності провідних представників національного концертмейстерського мистецтва як утілення сучасного мультифункціоналізму постаті концертмейстера.

ЛІТЕРАТУРА

- Адам'ян, А. & Зуб, Г. (2024). Технічна специфіка дистанційної роботи концертмейстера в умовах цифрової трансформації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 80(1), 29–33. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-1-4>
- Антонюк, О. В. (2020). Сучасна соціокультурна ситуація: тенденції, суперечності, пошуки рішень. У М. О. Тимошенко (ред.), *Філософія культури: основні поняття, напрями, персоналії* (сс. 152–164). Букрек. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/filosofiya-kulturi-.pdf>
- Берегова, О. (2018). Інструментальний театр у творчості сучасних українських композиторів. *Культурологічна думка*, 14, 102–108. <https://doi.org/10.37627/2311-9489-14-2018-2.102-108>

- Гаркуша, М. (2024). Концертмейстерський вимір сучасного українського вокального циклу: закономірності перекладацької герменевтики. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 77(1), 109–115. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-1-14>
- Журавльова, Н. & Каленик, І. (2021). Психологічні аспекти діяльності концертмейстера у сфері музичного мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 36(1), 74–78. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-1-10>
- Малий, Д. (2022). «Відкрита нотація» як інструмент створення композиторського тексту (автокоментар). *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 63, 26–51. <https://doi.org/10.34064/khnum1-63.02>
- Оболєнська, М. (2025). Стратегії формування інтерактивної ансамблевої взаємодії для ефективної роботи піаніста-концертмейстера. *Українська музика*, 1(52), 83–94. <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2025-1-52-8>
- Павлюк, Н. М., Шахрай, О. М., & Богдан, З. П. (2023). Етичність концертмейстерської майстерності як реалізація творчого, виконавського та педагогічного професіоналізму. *Інноваційна педагогіка*, 58(2), 102–105. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.21>
- Підпорінова, К. В. (2023). Цифрові технології у навчанні концертмейстера: практичний вимір. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 67, 126–147. <https://doi.org/10.34064/khnum1-67.08>
- Уманець, О. В. (2020). Глокалізація. У М. П. Требін (ред.), *Соціологія права: енциклопедичний словник* (сс. 186–188). Право. https://www.researchgate.net/profile/Mikhail-Trebin/publication/373632655_Slovnik_Sociologia_prava_Trebin_2020_final/links/64f4444b827074313ff592d8/Slovnik-Sociologia-prava-Trebin-2020-final.pdf
- Федчун, Т. О. & Фортученко, Н. Д. (2024). Естетичні засади концертмейстерського мистецтва в європейському музично-історичному контексті. *Музичне мистецтво і культура*, 42, 21–35. <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-42-2>
- Фрайт, О. В. (2021). *Музично-вербальна еміненрність в інтерпретаційному дискурсі мистецтвознавства* (Держ. реєстр. № 0521U101585) [Автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київ]. Академічні тексти України. <https://uacademic.info/ua/document/0521U101585>
- Цюряк, І. (2025). Фортепіанне виконавство ХХІ століття: традиції і новації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 85(3), 130–134. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-3-18>

- Черноіваненко, А. Д. (2021). *Академічне музично-інструментальне мистецтво як предмет музикознавчої системології*. Гельветика. <https://odma.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/chernoivanenko-a.d.-monografyya-1.pdf>
- Чернявська, М. С. & Тимофеева, К. В. (2022). Вектори оновлення фортепіанного репертуару сучасного виконавця. *Аспекти історичного музикознавства, XXIX*, 43–67. <https://doi.org/10.34064/khnum2-29.03>
- Шип, С. (2024). Історично інформована інтерпретація музичного твору (НІР) у семіотичному аспекті. *Південноукраїнські мистецькі студії, 2(5)*, 157–167. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-2.27>
- Zavialova, O., Kalashnyk, M., Savchenko, H., Stakhevych, H., & Smirnova, I. (2020). From a work to an “open” work: Research experience. *International journal of criminology and sociology, 9*, 2938–2943. <https://doi.org/10.6000/1929-4409.2020.09.358>

REFERENCES

- Adamian, A. & Zub, H. (2024). Technical specifics of remote work of an accompanist in the conditions of digital transformation. *Current issues of the humanities, 80(1)*, 29–33. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-1-4> [in Ukrainian].
- Antoniuk, O. V. (2020). Modern socio-cultural situation: trends, contradictions, search for solutions. In M. O. Tymoshenko (ed.), *Philosophy of culture: basic concepts, directions, personalities* (pp. 152–164). Bukrek. <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/filosofiya-kulturi-.pdf> [in Ukrainian].
- Berehova, O. M. (2018). Instrumental theater in the modern Ukrainian composer's creativity. *The culturology ideas, 14*, 102–108. <https://doi.org/10.37627/2311-9489-14-2018-2.102-108> [in Ukrainian].
- Chernoivanenko, A. (2021). *Academic musical and instrumental art as a subject of musicological systemology*. Helvetyka. <https://odma.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/chernoivanenko-a.d.-monografyya-1.pdf> [in Ukrainian].
- Chernyavska, M. & Tymofeieva, K. (2022). Vectors for updating the piano repertoire of a modern performer. *Aspects of historical musicology, XXIX*, 43–67. <https://doi.org/10.34064/khnum2-29.03> [in Ukrainian].
- Fedchun, T. & Fortuchenko, N. (2024). Aesthetic foundations of collaborative piano art in the European music-historical context. *Music art and culture, 42*, 21–35. <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-42-2> [in Ukrainian].
- Frait, O. V. (2021). *Music-verbal eminence in the interpretative discourse of art studies* (Publication No. 0521U101585) [Extended abstract of Dr. Habil. diss., National

- Academy of Managerial Staff of Culture and Arts, Kyiv]. Academic Texts of Ukraine. <https://uacademic.info/ua/document/0521U101585> [in Ukrainian].
- Harkusha, M. (2024). Concertmaster dimension of the modern Ukrainian vocal cycle: regularities of translation hermeneutics. *Current issues of the humanities*, 77(1), 109–115. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-1-14> [in Ukrainian].
- Malyi, D. (2022). The “open” notation as a tool for creation a composer’s text (self-commentary). *Problems of interaction of art, pedagogy, & theory and practice of education*, 63, 26–51. <https://doi.org/10.34064/khnum1-63.02> [in Ukrainian].
- Obolenska, M. (2025). Strategies for developing interactive ensemble collaboration for the effective work of a pianist-accompanist. *Ukrainian music*, 1(52), 83–94. <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2025-1-52-8> [in Ukrainian].
- Pavliuk N. M., Shakhrai, O. M., & Bohdan, Z. P. (2023). Ethics of accompanist mastery as an implementation of creative, performance, and pedagogical professionalism. *Innovative pedagogy*, 58(2), 102–105. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.21> [in Ukrainian].
- Pidporinova, K. V. (2023). Digital technologies in training the accompanist: practical dimension. *Problems of interaction of art, pedagogy, & theory and practice of education*, 67, 126–147. <https://doi.org/10.34064/khnum1-67.08> [in Ukrainian].
- Shyp, S. (2024). The historically informed musical work interpretation (HIP) in a semiotic aspect. *South Ukrainian art studios*, 2(5), 157–167. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-2.27> [in Ukrainian].
- Tsiuriak, I. (2025). Piano performance in the 21st century. *Current issues of the humanities*, 85(3), 130–134. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-3-18> [in Ukrainian].
- Umanets, O. (2020). Glocalization. In M. P. Trebin (ed.), *Sociology of law: encyclopedic dictionary* (pp. 186–188). Pravo. https://www.researchgate.net/profile/Mikhail-Trebin/publication/373632655_Slovnik_Sociologia_prava_Trebin_2020_final/links/64f4444b827074313ff592d8/Slovnik-Sociologia-prava-Trebin-2020-final.pdf [in Ukrainian].
- Zavialova, O., Kalashnyk, M., Savchenko, H., Stakhevych, H., & Smirnova, I. (2020). From a work to an “open” work: Research experience. *International journal of criminology and sociology*, 9, 2938–2943. <https://doi.org/10.6000/1929-4409.2020.09.358> [in English].
- Zhuravliova, N., & Kalenyk, I. (2021). Psychological aspects of the concertmaster activity in the sphere of musical art. *Current issues of the humanities*, 36(1), 74–78. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-1-10> [in Ukrainian].

Yevheniia Nikitska

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts,
Merited Art Worker of Ukraine, Professor,
Head of the Piano Accompaniment Department
e-mail: lipatti175@gmail.com; ORCID iD: 0000-0002-0123-7996

Stanislav Pototskyi

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts,
Senior Lecturer of the Piano Accompaniment Department
e-mail: stanislav.pototskyi@num.kh.ua; ORCID iD: 0009-0002-7589-4179

Innovative aspects of the creative activity of the accompanist within the parameters of contemporary artistic practice

Statement of the problem. *The specificity of the modern worldview, artistic reflection, and cultural and creative processes problematizes the issue of the activity of the modern concertmaster, which is permanently marked by universalism and multidimensional functionality and, at the turn of the 20th and 21st centuries, is focused on expanding his creative horizons. Recent research and publications demonstrate scholars' attention to a wide range of issues related to accompanist activity, including the intensification of research into its psychological constants and the peculiarities of artistic communication algorithms based on intuition and empathy, particularly in the context of online education and the increasing significance of digital technologies.*

Objectives, methods, and novelty of the research. *The purpose of the article is to outline the leading innovative directions of the accompanist's creative self-realization within the artistic space of the early third millennium. The research combines the principles of systemic, historical-cultural, and phenomenological approaches, as well as methods of analysis and synthesis. The scientific novelty of the study lies in substantiating a new multi-functionalism of the contemporary accompanist as a manifestation of essential shifts in the functional, conceptual, and expressive-language domains of modern musical art.*

Research results. *The complex of innovative directions in the activity of the contemporary accompanist is marked by the formation of a mission of self-realization within the context of pluralism of personally coloured creative interpretations of classical heritage. This requires a high level of intellectual mobility and flexibility, the ability to balance different performing positions and styles, and the capacity for instant stylistic modulations. The contemporary practice*

of the accompanist demonstrates an orientation toward expanding performers' repertoires with innovative works, fulfilling mission of meaning-making and articulation of the composer's text with "decoding" the meanings embedded in the latter, under conditions of the growing significance of interpretation and the autonomous status of performance art. The conceptual multidimensionality and the large-scale sonoric and timbre parameters characteristic of contemporary piano works, along with pronounced tendency toward non-traditional means of fixing the composer's text, determine the diversification of the accompanist's role through the mission of co-creating performance versions of innovative works, as well as the intensification of emotional-sensory intentions, intuition, anticipation, and empathy. Alongside the increasing importance of timbre hearing and the development of a complex of knowledge concerning the organological, sonoric, and expressive specifics of instruments, including non-academic ones, the specificity of the contemporary accompanist's figure is determined by the significant influence of theatricalization trends in performing art.

Conclusion. Contemporary sociocultural realities determine the need for the accompanist to master communication algorithms under conditions of digitalization and virtualization, as well as his conscious independent orientation toward expanding the creative horizons, the range of professional competencies, and the permanent formation of renewed universalizing multifunctional parameters of activity.

Keywords: accompanist; creative personality; accompanist activity; performance art; creative self-realization; competence.

*Стаття надійшла до редакції 30.04.2026,
рекомендована до друку 1.06.2026, оприлюднена 29.06.2026.*